Ministerul Sănătății al Republicii Moldova

Centrul de excelență în medicină și farmacie „Raisa Pacalo''

APROBAT

Șef Direcție management personal medical al Ministerului Sănătății

_____ Vadim AFTENE

„ 30 ” decembrie 2016

Curriculum disciplinar

ANATOMIA ŞI FIZIOLOGIA OMULUI I

Specialitatea

Îngrijirea bolnavilor - *91310*

Calificarea

Asistent medical

2016

Autor

Stela CARPOV, profesor disciplina Anatomia şi fiziologia omului, grad didactic doi.

Recenzent

Ilia CATERENIUC, doctor habilitat în ştiinţe medicale, profesor universitar, şef catedră, Catedra de anatomie a omului.

_____

Discutat

La şedinţa Catedrei Discipline fundamentale

din "26" XII 2016

Şef catedră _____ **Svetlana CHEPTANARI**, grad didactic întâi.

Aprobat

La şedinţa Consiliului metodic din 26 decembrie 2016

Proces verbal nr. 3

Coordonat

Şef Cabinet Instructiv - Metodic Republican

al Ministerului Sănătăţii

_____ **Diana SAVCA**

„28" XII 2016

RECENZIE

PENTRU *CURRICULUM*-UL LA DISCIPLINA *ANATOMIA ŞI FIZIOLOGIA OMULUI I*, CALIFICAREA *ASISTENT MEDICAL*, *AUTORI* – SVETLANA CHEPTANARI, CEMF „RAISA PACALO", PROFESOR GRAD DIDACTIC ÎNTÂI, STELA CARPOV, CEMF "RAISA PACALO", PROFESOR GRAD DIDACTIC DOI.

Curriculum-ul este elaborat conform Planului de învăţământ aprobat de MS RM şi ME RM în a.s. 2016-2017 şi promovează învăţământul formativ centrat pe elev, vizând formarea de competenţe şi abilităţi specifice disciplinei conform calificării Asistent medical.

Concomitent cu formarea profesională sunt promovate cele 10 competenţe-cheie transdisciplinare, transversale, în scopul dezvoltării unei personalităţi manifestante de valori sociale şi morale veritabile, a unui specialist medical de vocaţie.

Elaborat în baza unor principii pedagogice şi didactice concrete. curriculum-ul exercită şi nişte funcţii concrete. Este stipulată valoarea formativă a disciplinei, prezentate Competenţele şi abilităţile specifice disciplinei Anatomia şi fiziologia omului.

Prezentul Curriculumul serveşte ca bază pentru proiectarea şi organizarea procesului instructiv ce are drept scop formarea şi performarea competenţelor specifice disciplinei. O astfel de abordare prevede proiectarea demersului didactic la disciplina Anatomia şi fiziologia omului în vederea formării şi dezvoltării competenţelor profesionale la viitorii asistenţi medicali.

Este prezentată conceptualizarea studierii disciplinei în abordare postmodernă, prin strategii şi metodologii actuale de predare - învăţare - evaluare, cu aplicarea tehnicilor acţionale, activ-participative şi interactive cu utilizarea TIC.

Conţinuturile corespund actualităţilor ştiinţifice din domeniu şi sunt ajustate calificării Asistent medical. Este prevăzută promovarea interdisciplinarităţii ştiinţifice privind integrarea informaţiilor.

La subiectele pentru studiul individual ghidat de profesor, elevilor li se propun sarcini pentru realizare şi sunt prezentate modalităţile de evaluare a lor.

Planurile tematice reflectă în totalitate volumul de cunoştinţe şi competenţe necesare asistentului medical. În baza lor sunt detaliate conţinuturile teoretice şi cele practice. Bibliografia propusă este de actualitate.

CONCLUZIE: Curriculum-ul este actual, elaborat temeinic şi calitativ şi poate fi implementat cu succes în practica pedagogică în cadrul Centrului de excelenţă în medicină şi farmacie „ Raisa Pacalo", în pregătirea asistenţilor medicali.

Şef catedră,
Catedra de anatomie a omului, USMF „ Nicolae Testemiţanu",
doctor habilitat în ştiinţe medicale, profesor universitar Ilia Catereniuc

Semnătura Catereniuc
Certificm
Serviciul resurse umane USMF

CUPRINS

I.	*PRELIMINARII*	*1*
II.	*MOTIVAȚIA, UTILITATEA DISCIPLINEI PENTRU DEZVOLTAREA PROFESIONALĂ*	*2*
III.	*COMPETENȚELE PROFESIONALE SPECIFICE UNITĂȚII DE CURS*	*3*
IV.	*ADMINISTRAREA DISCIPLINEI*	*3*
V.	*REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR PE UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE*	*3*
VI.	*UNITĂȚILE DE ÎNVĂȚARE*	*3*
VII.	*STUDIU INDIVIDUAL GHIDAT DE PROFESOR*	*13*
VII	*SUGESTII METODOLOGICE*	*14*
IX.	*SUGESTII DE EVALUARE A COMPETENȚELOR PROFESIONALE*	*16*
X.	*RESURSELE NECESARE PENTRU DESFĂŞURAREA PROCESULUI DE STUDII*	*17*
XI.	*RESURSELE DIDACTICE RECOMANDATE ELEVILOR*	*17*

I. PRELIMINARII

Contextul social şi economic. Fiind plasat într-un nou context sociocultural, învăţământul medical postsecundar nonterţiar actual este determinat de noi premise economice şi instructive, pentru a răspunde necesităţilor europene printr-o pregătire profesională a forţei de muncă competente şi calificate. Modernizarea şi eficientizarea învăţământului postsecundar nonterţiar reprezintă obiectivul general al "Strategiei de dezvoltare a învăţământului vocaţional/tehnic pe anii 2013-2020", aprobată prin Hotărârea Guvernului Republicii Moldova nr. 97 din 1 februarie 2013, prevedere care derivă din Strategia naţională de dezvoltare Moldova – 2020", aprobată prin Legea nr. 166 din 11 iulie 2012 de către Parlamentul Republicii Moldova.

Pentru a fi atractivă, oferta educaţională propusă formabililor, trebuie să fie în corespundere cu cerinţele actuale şi viitoare ale pieţei muncii.

Conform Codului educaţiei al Republicii Moldova, art. 64 **Standardele şi Curriculumul în învăţământul profesional tehnic,** pct. 3, Curriculumul în învăţământul profesional tehnic include: a) planul-cadru de învăţământ şi planurile de învăţământ pe specialităţi şi calificări;
b) curricula pe module/discipline;
c) ghiduri metodologice de aplicare a curricula.

Statutul. Curriculumul disciplinar Anatomia şi fiziologia omului este un document normativ pentru realizarea procesului de formare profesională a asistenţilor medicali şi altor categorii de specialişti în conformitate cu:
- Cadrul Naţional al Calificărilor;
- Nomenclatorul domeniilor de formare profesională al specialităţilor şi calificărilor– pentru învăţămîntul postsecundar şi postsecundar nonterţiar.

Funcţiile Curriculumului. Funcţiile de bază ale Curriculumului sînt:
- act normativ al procesului de predare, învăţare, evaluare şi certificare în contextul unei pedagogii axate pe competenţe;
- reper pentru proiectarea didactică şi desfăşurarea procesului educaţional orientat spre formarea de competenţe;
- componentă de bază pentru elaborarea strategiei de evaluare şi certificare;
- vector al procesului educaţional spre formarea de competenţe la elevi;
- componentă fundamentală pentru elaborarea manualelor tipărite, ghidurilor metodologice, manualelor electronice, testelor de evaluare.

Pentru realizarea deplină a acestor funcţii, la elaborarea Curriculumului au fost luaţi în considerare următorii factori:
- necesitatea sporirii gradului de relevanţă a studiilor pentru încadrarea profesională ulterioară; –
- existenţa unei bogate experienţe internaţionale şi a unei anumite experienţe naţionale de elaborare a curricula disciplinară pentru învăţămîntul profesional tehnic;
- necesitatea axării procesului de instruire profesională pe formarea şi dezvoltarea de competenţe.

Beneficiarii Curriculumului. Curriculumul este destinat:
- profesorilor din instituţiile medicale;
- autorilor de manuale şi de ghiduri metodologice;
- elevilor care îşi fac studiile la calificarea în cauză;
- membrilor comisiilor pentru examenele de calificare;
- membrilor comisiilor de identificare, evaluare şi recunoaştere a rezultatelor învăţării, dobândite în contexte nonformale şi informale.

II. MOTIVAȚIA, UTILITATEA CURRICULUMULUI PENTRU DEZVOLTAREA PROFESIONALĂ

Formarea la elevi a sistemului de competențe şi abilități specifice impune o abordare complexă, integrată a conținuturilor disciplinei. În acest context curriculum-ul modernizat la Anatomia şi fiziologia omului conturează următoarele principii:

- Corelarea obiectivelor educaționale, a competențelor şi abilităților cu conținuturile şi metodologiile de predare - învățare - evaluare;
- Actualizarea conținuturilor predate/studiate;
- Ajustarea conținuturilor cursului la necesitățile specifice calificării;
- Corelarea tematică intradisciplinară a informației ştiințifice cu ierarhizarea logică a subiectelor studiate;
- Ajustarea ofertei educaționale la cerințele actuale ale pieței muncii;

În ansamblu, Curriculumul la disciplina anatomia şi fiziologia omului este conceput în aşa mod încât să ofere profesorilor din instituțiile de învățământ profesional tehnic posibilitatea de a-şi elabora strategii proprii de proiectare şi organizare a demersului educațional în vederea formării la elevi a competențelor, valorilor şi atitudinilor ce corespund necesităților curente şi de perspectivă ale pieței muncii şi ale unei societăți aflate în permanentă schimbare.

În calitate de module, părți componente ale planului de învățământ, curriculum disciplinar are drept scop formarea şi dezvoltarea:

- competenței-cheie: competența de a învăța să înveți , art. 11 pct. 2, lit. e) Codul educației al Republicii Moldova ;
- competențelor profesionale generale şi specifice: *Cadrul Național al Calificărilor* pe domenii de formare profesională.

precum şi formarea de competențe de:

- Dezvoltarea capacităților de investigație ştiințifică;
- Folosirea unor metode şi tehnici de lucru specifice;
- Integrarea cunoştințelor în experiența profesională;
- Aplicarea cunoştințelor însuşite în dezvoltarea unor situații problemă şi luarea unor decizii;
- Formarea unor deprinderi de muncă intelectuală şi productivă;
- Stimularea motivației pentru promovarea unui mod sănătos de viață;
- Utilizarea cunoştințelor însuşite în sensul păstrării sănătății individuale şi colective.

Valoarea formativă a Curriculumului la disciplina Anatomia şi fiziologia omului constă în:

- Formarea unor competențe cognitive care vizează utilizarea teoriilor şi a noțiunilor achiziționate în cadrul educației vocaționale;
- Formarea competențelor funcționale care reprezintă aplicarea cunoştințelor, priceperilor şi a deprinderilor în domeniul de activitate;
- Formarea unei conduite care vizează prezența valorilor personale referitoare la protecția mediului ambiant, la menținerea propriei stări de sănătate şi a celor din jur, comportamente care contribuie la integrarea elevului la condiții reale, mereu în schimbare ale vieții.

III. COMPETENȚELE PROFESIONALE SPECIFICE UNITĂȚII DE CURS

1. Instrumentalizarea conceptelor şi principiilor fundamentale în studierea Anatomiei şi fiziologiei omului.
2. Utilizarea metodelor de explorare şi investigare în scopul soluționării problemelor specifice Anatomiei şi fiziologiei omului.
3. Soluționarea situațiilor de practică profesională.
4. Promovarea unui mod sănătos de viață în vederea păstrării sănătății individuale şi colective.
5. Comunicarea eficientă în situații socio-profesionale.

IV. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Cod	Denumirea unității de curs	Semestrul	Numărul de ore				Modalitatea de evaluare	Numărul de credite
			Total	Contact direct		Lucrul individual		
				Teorie	Practică			
F.01 O.009	Anatomia şi fiziologia omului I	I	90	45	30	15	Examen	3

V. REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR PE UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE

Nr.	Unități de învățare	Numărul de ore			
		Total	Contact direct		Lucrul individual
			Teorie	Practică	
1.	Introducere. Celula şi țesuturile.	8	2	4	2
2.	Osteologia şi sindesmologia.	36	20	12	4
3.	Miologia.	29	14	8	7
4.	Sistemul respirator.	17	9	6	2
	Total	90	45	30	15

VI. UNITĂȚI DE ÎNVĂȚARE
TEORIE

Unități de competență	Unități de conținut
1. Introducere. Anatomia şi fiziologia omului ca ştiințe fundamentale ale învățământului medical.	

1.1	Identificarea rolului Anatomiei şi fiziologiei omului în formarea competenţelor şi abilităţilor profesionale.	1. Introducere. Anatomia şi fiziologia omului ca disciplină de studiu. 2. Scurtă incursiune în istoria anatomiei şi fiziologiei omului. Dezvoltarea acestor discipline în RM. 3. Anatomia şi fiziologia ca bază teoretică a obiectelor clinice şi interacţiunea dintre ele. 4. Nomenclatura anatomică.
1.2	Aplicarea cunoştinţelor şi abilităţilor dobândite în studiul continuu al disciplinelor clinice.	
2. Osteologia şi artrologia – generalităţi, clasificare şi particularităţi de structură şi funcţii.		
2.1	Determinarea clasificării şi particularităţilor morfofuncţionale ale oaselor şi articulaţiilor.	1. Osteologia – date generale. Scheletul în ansamblu. 2. Clasificarea oaselor şi caracteristica lor generală. 3. Artrologia – noţiuni generale. 5. Morfologia articulaţiilor. 6. Clasificarea articulaţiilor.
2.2	Manifestarea comunicării eficiente în situaţii didactice.	
3. Oasele şi unirile coloanei vertebrale - particularităţi de structură şi funcţii. Coloana vertebrală în ansamblu.		
3.1	Descrierea şi demonstrarea particularităţilor morfofuncţionale ale oaselor şi unirilor coloanei vertebrale.	1. Coloana vertebrală – caracteristica generală. 2. Vertebrele adevărate. Caracterele generale ale vertebrelor adevărate. Caracterele regionale ale vertebrelor. Caracterele speciale ale unor vertebre. 3. Vertebrele false – structură şi particularităţi. 4. Articulaţiile coloanei vertebrale. Articulaţiile vertebrelor adevărate. Articulaţiile vertebrelor false. 5. Curburile coloanei vertebrale şi importanţa lor aplicativă.
3.2	Manifestarea abilităţilor de lucru în echipă.	
4. Oasele şi articulaţiile cutiei toracice - particularităţi de structură şi funcţii. Cutia toracică în ansamblu.		
4.1	Identificarea şi demonstrarea particularităţilor morfofuncţionale ale oaselor şi articulaţiilor cutiei toracice.	1. Scheletul cutiei toracice. Sternul – aşezare şi structură. 2. Coastele – clasificare, structură şi particularităţi. Caracteristice speciale ale unor coaste. 3. Articulaţiile toracelui. Articulaţiile grupului anterior. Articulaţiile grupului posterior. 4. Cutia toracică în ansamblu. 5. Mişcările toracelui în actul de respiraţie.
4.2	Manifestarea comunicării eficiente în situaţii didactice.	
5. Oasele şi articulaţiile membrului superior.		
5.1	Demonstrarea şi explicarea elementelor descriptive ale membrului superior.	1. Oasele membrului superior – generalităţi, regiuni. 2. Oasele centurii scapulare - particularităţi de structură şi funcţii. 3. Scheletul membrului superior liber -
5.2	Manifestarea abilităţilor de lucru în echipă.	

		particularități de structură şi funcții. 4. Articulațiile membrului superior - particularități de structură şi funcții. 5. Explorarea pe viu a oaselor şi articulațiilor membrului superior.
6. Oasele şi articulațiile bazinului. Bazinul în ansamblu. Dimensiunile bazinului şi importanța lor aplicativă.		
6.1 6.2	Identificarea particularităților morfofuncționale ale bazinului. Aplicarea cunoştințelor şi abilităților dobândite în studiul continuu al disciplinelor clinice.	1. Oasele centurii membrului inferior. Coxalul – caracteristica generală. Ilionul – aşezare şi structură. Ischionul – aşezare şi structură. Pubisul - aşezare şi structură. 2. Articulațiile bazinului. Articulația sacroiliacă. Simfiza pubiană. Membranele şi ligamentele bazinului. 3. Bazinul în ansamblu – caracteristică, compartimente şi limite.
7. Oasele şi articulațiile membrului inferior liber.		
7.1 7.2	Descrierea şi demonstrarea particularităților morfofuncționale ale oaselor şi articulațiilor cutiei toracice. Manifestarea comunicării eficiente în situații didactice.	1. Scheletul membrului inferior liber. Oasele coapsei: femurul şi patela – aşezare şi structură. Oasele gambei: tibia şi fibula – aşezare şi structură. Oasele piciorului: tarsul, metatarsul şi oasele degetelor - caracteristica generală. 2. Articulațiile membrului inferior liber. Articulația coxofemurală, articulația genunchiului, articulațiile tibiofibulare, articulațiile piciorului – caracteristică şi biomecanică. 3 Piciorului în ansamblu. Bolțile piciorului.
8. Craniul – noțiuni generale, compartimente. Oasele şi unirile craniului cerebral.		
8.1 8.2	Demonstrarea şi explicarea particularităților morfofuncționale ale oaselor şi unirilor craniului cerebral. Demonstrarea unui mod de gândire constructiv şi rapid în luarea de decizii corecte privind asistența de urgență în fracturile oaselor craniului.	1. Craniul – noțiuni generale. 2. Compartimentele craniului. 3. Morfologia oaselor craniului cerebral. 4. Unirile oaselor craniului cerebral – structură şi biomecanică. 5. Articulațiile craniului cu coloana vertebrală – structură şi biomecanică.
9. Oasele şi unirile craniului facial.		
9.1 9.2	Descrierea şi demonstrarea particularităților morfofuncționale ale oaselor şi unirilor craniului facial. Manifestarea comunicării eficiente în situații didactice.	1. Oasele craniului facial: cornetul nazal inferior, lacrimalul, nazalul, vomerul, maxila, palatinul, zigomaticul, mandibula, hioidul – aşezare şi structură. 1. Unirile dintre oasele craniului facial. 2. Articulația temporomandibulară - structură şi biomecanică.
10. Craniul în ansamblu- particularități de structură şi funcții		

10.1	Identificarea particularităților morfofuncționale ale craniului în ansamblu.	1. Particularitățile morfofuncționale ale compartimentelor craniului în ansamblu. 2. Morfologia elementelor descriptive ale craniului în ansamblu.
10.2	Demonstrarea unui mod de gândire constructiv şi rapid în luarea de decizii corecte privind asistența de urgență în fracturile oaselor craniului.	3. Explorarea pe viu a elementelor craniului în ansamblu.
	11. Osteologia şi sindesmologia. Lecție de evaluare.	
11.1	Evaluarea cunoştințelor la capitolul *Osteologia şi sindesmologia.*	1. Coloana vertebrală - caracteristică generală, particularități de structură şi funcții.
11.2	Aplicarea tehnicilor interactive de acumulare, înregistrare, reprezentare, interpretare şi comunicare a informației referitoare la compartimentul *Osteologia şi sindesmologia.*	2. Toracele osos - caracteristică generală, particularități de structură şi funcții. 3. Oasele membrului superior – generalități, regiuni. 4. Oasele şi articulațiile centurii scapulare şi a membrului superior liber - particularități de structură şi funcții. 5. Oasele centurii membrului inferior - particularități de structură şi funcții. Morfologia coxalului. 6. Articulațiile bazinului - particularități de structură şi funcții. 7. Bazinul în ansamblu – caracteristică, compartimente şi limite. 8. Scheletul membrului inferior liber - particularități de structură şi funcții. 9. Articulațiile membrului inferior liber – caracteristică şi biomecanică. 10. Craniul – noțiuni generale. Compartimentele craniului. 11. Morfologia oaselor craniului cerebral. 12. Unirile oaselor craniului cerebral – structură şi biomecanică. 13. Articulațiile craniului cu coloana vertebrală – structură şi biomecanică. 14. Particularitățile morfofuncționale ale compartimentelor craniului în ansamblu. 15. Morfologia elementelor descriptive ale craniului în ansamblu.
	12. Muşchii spatelui – clasificare, structură, şi funcții.	
12.1	Determinarea , demonstrarea şi explicarea particularităților morfofuncționale ale muşchilor spatelui.	1. Muşchii spatelui – superficiali şi profunzi – structură şi funcții. 2. Muşchii suboccipitali –structură şi funcții.
12.2	Formarea deprinderilor de planificare a unui program de activitate pentru menținerea stării de sănătate a organismului.	
	13. Muşchii toracelui. Diafragmul. Muşchii abdomenului.	

13.1	Identificarea , demonstrarea şi explicarea particularităţilor morfofuncţionale ale muşchilor toracelui.	1. Muşchii şi fasciile toracelui. 2. Muşchii care acţionează articulaţiile centurii scapulare – structură şi funcţii 3. Muşchii autohtoni ai toracelui – structură şi funcţii. 4. Diafragmul - părţi componente, structură şi funcţii.
13.2	Formarea deprinderilor de planificare a unui program de activitate pentru menţinerea stării de sănătate a organismului.	
	14. Muşchii capului - clasificare, structură şi funcţii.	
14.1	Identificarea , demonstrarea şi explicarea particularităţilor morfofuncţionale ale muşchilor capului.	1. Muşchii şi fasciile capului – clasificare şi particularităţi topografice. 2. Muşchii mimici – structură şi funcţii. 3. Muşchii masticatori – structură şi funcţii.
14.2	Planificarea unui program de activitate pentru menţinerea stării de sănătate a organismului.	
	15. Muşchii gâtului - clasificare, structură şi funcţii. Topografia gâtului.	
15.1	Stabilirea particularităţilor morfofuncţionale ale muşchilor gâtului.	1. Muşchii şi fasciile gâtului - clasificare şi particularităţi topografice. 2. Muşchii superficiali ai gâtului – clasificare, structură şi funcţii. 3. Muşchii profunzi ai gâtului – clasificare, structură şi funcţii. 4. Topografia gâtului.
15.2	Manifestarea abilităţilor de lucru în echipă.	
	16. Muchii membrului superior - clasificare, structură şi funcţii. Topografia membrului superior.	
16.1	Demonstrarea şi explicarea elementelor descriptive ale muşchilor membrului superior.	1. Muşchii centurii scapulare – structură şi funcţii. 2. Muşchii membrului superior liber – clasificare şi particularităţi de structură. 3. Muşchii braţului – clasificare, structură şi funcţii. 4. Muşchii antebraţului – clasificare, structură şi funcţii. 5. Muşchii mâinii – clasificare, structură şi funcţii.
16.2	Manifestarea unei comunicări eficiente în situaţii didactice.	
	17. Muşchii bazinului şi ai membrului inferior liber - clasificare, structură şi funcţii. Topografia membrului inferior.	
17.1	Identificarea şi demonstrarea particularităţilor morfofuncţionale ale muşchilor bazinului şi membrului inferior liber.	1. Muşchii bazinului – clasificare şi particularităţi de structură. 2. Muşchii membrului inferior liber – clasificare şi particularităţi de structură. 3. Muşchii coapsei – clasificare, structură şi funcţii. 4. Muşchii gambei – clasificare, structură şi funcţii. 5. Muşchii piciorului – clasificare, structură şi funcţii.
17.2	Stabilirea corelaţiei interdisciplinare ale morfologiei şi fiziologiei bazinului.	
	18. Miologia. Lecţie de evaluare.	

18.1 Evaluarea cunoştinţelor la capitolul *Miologia.* 18.2 Aplicarea tehnicilor interactive de acumulare, înregistrare, reprezentare, interpretare şi comunicare a informaţiei referitoare la compartimentul miologia.	1. Miologia – generalităţi. Clasificarea muşchilor. 2. Muşchii şi fasciile spatelui – clasificare, structură şi funcţii. 3. Muşchii şi fasciile toracelui – clasificare, structură şi funcţii. 4. Diafragmul – morfologie şi funcţii. 5. Muşchii şi fasciile abdomenului – clasificare, structură şi funcţii. 6. Topografia abdomenului – etajele şi regiunile abdomenului. 7. Locurile slabe ale abdomenului şi importanţa lor aplicativă. 8. Muşchii şi fasciile gâtului. Topografia gâtului. 9. Muşchii şi fasciile capului – clasificare, structură şi funcţii. 10. Muşchii centurii scapulare şi ai membrului superior liber – clasificare, structură şi funcţii. 11. Topografia membrului superior. 12. Muşchii bazinului şi ai membrului inferior liber – clasificare, structură şi funcţii. 13. Topografia bazinului şi a membrului inferior liber.
19. Splanhnologia - generalităţi, particularităţi de structură şi funcţii. Sistemul respirator – generalităţi, particularităţi de structură şi funcţii.	
19.1 Stabilirea algoritmului de descriere a organelor interne, conform principiilor de clasificare al acestora şi determinarea clasificării organelor sistemului respirator. 19.2 Interpretarea rolului cunoştinţelor din Anatomia şi fiziologia omului în diagnosticarea patologiilor căilor respiratorii.	1. Splanhnologia - noţiuni generale. 2. Clasificarea organelor interne după structură şi caracteristica lor. 3. Tipurile de topografie a organelor interne. 4. Stabilirea algoritmului de descriere al organelor interne. 5. Sistemul respirator – generalităţi, compartimente, particularităţi de structură şi funcţii.
20. Căile respiratorii – topografie, structură şi funcţii.	
20.1 Identificarea, demonstrarea şi explicarea particularităţilor morfofuncţionale ale căilor respiratorii. 20.2 Aprecierea efectelor şi consecinţelor propriului comportament asupra stării de sănătate a individului.	1. Căile respiratorii - clasificare şi particularităţi morfofuncţionale. 2. Nasul extern şi cavitatea nazală – caracteristica generală, structură şi funcţii. 3. Funcţiile mucoasei respiratorii şi a celei olfactive. 4. Sinusurile paranazale şi importanţa lor aplicativă. 5. Nazofaringele. 6. Laringele – topografie, structură şi funcţii. Cavitatea laringelui şi

	compartimentele ei. 7. Traheea – topografie şi particularităţi de structură şi funcţii. 8. Bronhiile principale – topografie şi structură şi funcţii.
21. Plămânii – topografie, structură şi funcţii. Mecanismul respiraţiei.	
21.1 Identificarea particularităţilor morfofuncţionale ale plamânilor şi explicarea mecanismului respiraţiei. 21.2 Proiectarea situaţiilor de comunicare cu pacienţii în vederea soluţionării problemelor specifice ale organelor sistemului respirator.	1. Plămânii – topografie, conformaţie externă şi structura macro-microscopică. 2. Structura lobară şi segmentară a plămânilor. Arborele bronhial şi arborele alveolar. 3. Acinul pulmonar şi importanţa lui aplicativă. 4. Limitele plămânilor. 5. Fiziologia respiraţiei. Mecanismul respiraţiei.
22. Pleura – topografie, structură şi funcţii. Mediastinul - definiţie, clasificare şi conţinut.	
22.1 Descrierea şi demonstrarea particularităţilor morfofuncţionale ale pleurei şi mediastinului. 22.2 Elaborarea unor recomandări pentru profilaxia maladiilor sistemului respirator.	1. Pleura. Cavitatea pleurală. 2. Pleura parietală, părţile ei componente. 3. Pleura viscerală. 4. Limitele pleurei 5. Mediastinul – definiţie, clasificare şi conţinut. 6. Caracteristica generală a mediastinului.
23. Sistemul respirator. Lecţie de evaluare.	
23.1 Evaluarea cunoştinţelor la capitolul *Sistemul respirator.* 23.2 Aplicarea tehnicilor interactive de acumulare, înregistrare, reprezentare, interpretare şi comunicare a informaţiei referitoare la sistemul respirator.	1. Splanhnologia – noţiuni generale. 2. Clasificarea organelor interne şi particularităţile lor de structură. 3. Sistemul respirator – generalităţi, părţi componente, particularităţi de structură şi funcţii. 4. Căile respiratorii superioare – topografie, structură şi funcţii. 5. Laringele, traheea şi bronhiile principale – topografie, structură şi funcţii. 6. Plămânii şi pleura – topografie, structură şi funcţii. 7. Mediastinul – generalităţi, clasificare şi conţinut. 8. Fiziologia sistemului respirator.

PRACTICĂ

Unităţi de competenţă	Abilităţi
1. Organizarea lucrului în cabinetul de Anatomia şi fiziologia omului. Excursie la Muzeul de Anatomia omului.	

1.1 Cunoaşterea regulilor de lucru în cabinetul de Anatomia şi fiziologia omului. 1.2 Identificarea rolului Anatomiei şi fiziologiei omului în formarea competenţelor şi abilităţilor profesionale.	1. Lucrul în cabinetul de Anatomia şi fiziologia omului conform regulilor de activitate în cabinet şi cu respectarea tehnicii securităţii. 2. Evidenţierea rolului disciplinei în cadrul vizitării Muzeului de Anatomia şi fiziologia omului.
2. Oasele şi articulaţiile trunchiului.	
2.1 Descrierea şi stabilirea particularităţilor morfofuncţionale ale oaselor şi unirilor trunchiului.	1. Demonstrarea elementelor anatomice ale coloanei vertebrale şi ale cutiei toracice pe preparate anatomice (oase, articulaţii, schelet) şi unirile dintre ele. 2. Descrierea morfologiei oaselor trunchiului. 3. Identificarea formaţiunilor anatomice ale trunchiului la om 4. Diferenţierea formaţiunilor anatomice ale coloanei vertebrale şi cutiei toracice după principiile de clasificare. 5. Utilizarea adecvată a termenilor Nomenclaturii anatomice. 6. Aplicarea cunoştinţelor şi abilităţilor dobândite în studiul continuu al disciplinelor clinice. 7. Manifestarea abilităţilor de lucru în echipă. 8. Manifestarea comunicării eficiente în situaţii didactice.
3. Oasele şi articulaţiile membrelor superioare şi inferioare.	
3.1 Demonstrarea şi explicarea elementelor descriptive ale membrului superior şi inferior.	1. Identificarea regiunilor şi segmentelor membrului superior şi inferior. 2. Demonstrarea elementelor anatomice ale oaselor membrului superior şi inferior pe preparate anatomice (oase, articulaţii, schelet) şi unirile dintre ele. 3. Descrierea morfologiei oaselor membrului superior şi inferior. 4. Stabilirea biomecanicii articulaţiilor membrului superior şi inferior. 5. Identificarea structurilor osoase ale membrului superior şi inferior la om . 6. Interpretarea rolului cunoştinţelor din Anatomia şi fiziologia omului în diagnosticarea fracturilor la nivelul membrului superior şi inferior. 6. Utilizarea adecvată a termenilor Nomenclaturii anatomice.
4. Oasele şi unirile craniului. Craniul în ansamblu.	
4.1 Determinarea particularităţilor morfofuncţionale ale craniului. 4.2 Aplicarea cunoştinţelor şi abilităţilor	1. Identificarea compartimentelor craniului şi delimitarea acestor compartimente. 2. Distribuirea oaselor craniului conform clasificării.

	dobândite în studiul continuu al disciplinelor clinice.	3. Demonstrarea elementelor anatomice ale oaselor craniului pe preparate anatomice (oase ale craniului, craniu, schelet.) 4. Descrierea morfologiei oaselor craniului. 5. Stabilirea biomecanicii unirilor oaselor craniului. 6. Descrierea morfologiei neurocraniului şi a viscerocraniului. 7. Argumentarea importanţei aplicative a formaţiunilor craniului. 8. Sintetizarea particularităţilor de vârstă ale craniului şi importanţa lor aplicativă. 9. Demonstrarea unui mod de gândire constructiv şi rapid în luarea de decizii corecte privind asistenţa de urgenţă în fracturile oaselor craniului. 10. Utilizarea adecvată a termenilor Nomenclaturii anatomice. 11. Manifestarea abilităţilor de lucru în echipă.
	5. Muşchii trunchiului, capului şi gâtului – clasificare, structură şi funcţii.	
5.1	Stabilirea particularităţilor morfofuncţionale ale muşchilor trunchiului, capului, gâtului.	1. Distribuirea muşchilor trunchiului, capului, gâtului în grupuri conform principiilor de clasificare. 2. Demonstrarea grupelor de muşchi ai trunchiului, capului şi gâtului pe mulaje şi tabele. 3. Stabilirea punctelor de origine şi de inserţie a muşchilor trunchiului, capului şi gâtului. 4. Identificarea funcţiilor muşchilor capului, gâtului şi trunchiului. 5. Aprecierea importanţei aplicative a elementelor topografice din regiunea trunchiului, capului şi gâtului. 6. Planificarea unui program de activitate pentru menţinerea stării de sănătate a organismului. 6. Utilizarea adecvată a termenilor Nomenclaturii anatomice.
	6. Muşchii membrului superior şi ai membrului inferior - clasificare, structură şi funcţii. Topografia membrului superior şi inferior.	
6.1	Identificarea particularităţilor morfofuncţionale ale muşchilor membrului superior şi inferior, cu stabilirea elementelor topografice ale acestora.	1. Identificarea regiunilor şi segmentelor membrului superior şi inferior. 2. Distribuirea muşchilor membrului superior şi inferior pe grupe după principiile topografic şi funcţional. 3. Demonstrarea muşchilor membrului superior şi inferior pe planşe, tabele şi mulaje. 4. Identificarea muşchilor membrului superior şi inferior la om.

	5. Descrierea morfologiei şi fiziologiei muşchilor membrului superior şi inferior. 6. Stabilirea importanţei aplicative a elementelor topografice ale membrului superior şi inferior. 7. Analiza impactului unor factori mutageni sau nocivi asupra muşchilor membrului superior şi inferior. 8. Argumentarea rolului biotehnologiilor tradiţionale şi moderne pentru soluţionarea anumitor probleme ale societăţii. 3. Manifestarea unei comunicări eficiente în situaţii didactice.
7. Morfologia şi fiziologia căilor respiratorii.	
7.1 Determinarea particularităţilor morfofuncţionale ale căilor respiratorii. 7.2. Explicarea proceselor fiziologice ce au loc în căile respiratorii.	1. Identificarea organelor sistemului respirator şi distribuirea lor pe compartimente. 2. Demonstrarea organelor sistemului respirator pe tabele, planşe, preparate anatomice. 3. Descrierea morfologiei organelor sistemului respirator. 4. Investigarea proceselor fiziologice ce au loc în căile respiratorii. 5. Stabilirea relaţiilor dintre structura şi funcţiile organelor ce fac parte din căile respiratorii. 6. Interpretarea rolului cunoştinţelor din Anatomia şi fiziologia omului în diagnosticarea patologiilor căilor respiratorii. 7. Elaborarea unor recomandări pentru profilaxia maladiilor căilor respiratorii. 8. Proiectarea situaţiilor de comunicare cu pacienţii în vederea soluţionării problemelor specifice organelor sistemului respirator. 9. Utilizarea corectă a termenilor Nomenclaturii anatomice.
8. Plămânii – topografie, structură şi funcţii. Pleura şi mediastinul.	
8.1 Determinarea particularităţilor morfofuncţionale ale plămânilor. 8.2 Explicarea proceselor fiziologice ce au loc în plămâni.	1. Identificarea organelor sistemului respirator şi distribuirea lor pe compartimente. 2. Demonstrarea organelor sistemului respirator pe tabele, planşe şi preparate anatomice. 3. Identificarea limitelor plămânilor şi pleurei. 4. Descrierea morfologiei plămânilor şi pleurei.

	5. Sintetizarea proceselor fiziologice ce au loc în plămâni. 6. Aplicarea tehnicilor interactive de acumulare, înregistrare, reprezentare, interpretare şi comunicare a informaţiei referitoare la sistemul respirator. 7. Definirea noţiunii de mediastin şi identificarea compartimentelor lui. 1. Aprecierea efectelor şi consecinţelor propriului comportament asupra stării de sănătate a individului.

VII. STUDIU INDIVIDUAL GHIDAT DE PROFESOR

Materii pentru studiul individual	Produse de elaborat	Modalităţi de evaluare	Termeni de realizare
1. Celula - caracteristica generală. Ţesuturile – noţiuni, clasificare. Tipuri de ţesuturi.			
1. Celula – particularităţi morfofuncţionale. 2. Ţesutul ca sistem, principiile de clasificare.	Sarcini individuale: scheme, postere, prezentări ppt, set de itemi, harta conceptuală.	Evaluarea portofoliilor, posterelor, seturilor de itemi prezentărilor ppt, schemelor.	2 ore
2. Particularităţile morfofuncţionale ale oaselor neurocraniului şi viscerocraniului.			
1. Neurocraniul - compartimente. 2. Bolta craniului- conformaţie externă şi internă. 3. Baza craniului – endobaza şi exobaza – structură, comunicări, elemente topografice. 4. Viscerocraniul - compartimente. 5. Orbita - pereţi şi comunicări. 6. Cavitatea nazală – pereţi şi comunicări.	Sarcini individuale: Definirea noţiunilor, scheme, prezentări, harta conceptuală.	Evaluarea portofoliilor, prezentărilor ppt, schemelor.	2 ore
3. Particularităţile de vârstă ale craniului nou - născutului.			
1. Craniul nou născutului - particularităţi de structură. 2. Fontanelele şi importanţa lor aplicativă. 3. Termenii de închidere a fontanelelor şi rolul acestora în dezvoltarea copilului.	Sarcini individuale: Definirea noţiunilor, scheme, prezentări.	Evaluarea portofoliilor, prezentărilor ppt, schemelor.	2 ore
4. Miologia – generalităţi, clasificare şi particularităţi morfofuncţionale.			

1. Miologie – generalități. 2. Structura mușchilor. 3. Clasificarea mușchilor. 4. Dispozitivele auxiliare ale mușchilor.	Sarcini individuale: scheme, postere, prezentări ppt, harta conceptuală.	Evaluarea portofoliilor, prezentărilor ppt, schemelor.	2 ore
5. Topografia abdomenului. Etajele și regiunile abdomenului și importanța lor aplicativă.			
1. Topografia abdomenului. 2. Etajele și regiunile abdomenului și importanța lor aplicativă.	Sarcini individuale: Definirea noțiunilor, scheme, prezentări ppt, hartă conceptuală, interpretarea grafică a etajelor și regiunilor abdomenului.	Evaluarea portofoliilor, prezentărilor ppt, schemelor, interpretării grafice.	2 ore
6. Locurile slabe ale abdomenului. Canalul inghinal - particularități de structură și funcții.			
1. Locurile slabe ale abdomenului și importanța lor aplicativă. 2. Canalul inghinal – pereți și conținut.	Sarcini individuale: Definirea noțiunilor, scheme, prezentări.	Evaluarea portofoliilor, prezentărilor ppt, schemelor.	2 ore
7. Fiziologia mușchilor.			
1. Funcțiile și proprietățile mușchilor striați. 2. Tipurile de contracții musculare. 3. Tonusul muscular. 4. Travaliul muscular.	Sarcini individuale: Definirea noțiunilor, scheme, prezentări, mini - eseu.	Evaluarea portofoliilor, prezentărilor ppt, mini-eseurilor.	1 ore
8. Procesele fiziologice ce au loc în plămâni și mecanismul de reglare al lor.			
1. Respirația - mecanisme și procese. 2 Mecanismul inspirației. 3 Mecanismul expirației. 4 Volumul aerului din plămâni. 5 Schimbul de gaze în plămâni și țesuturi. 6 Reglarea respirației.	Sarcini individuale: set de itemi, scheme, harta conceptuală, prezentări ppt, comunicări.	Evaluarea portofoliilor, seturilor de itemi, schemelor, prezentărilor ppt, comunicărilor.	2 ore

VIII. SUGESTII METODOLOGICE

Componentele de bază ale tehnologiei didactice pentru predarea-învățarea Curriculum disciplinar, pentru învățământul profesional tehnic, *Anatomia și fiziologia omului* sunt:

1. Formarea de competențe profesionale la eleviii din învățământul profesional tehnic.
2. Antrenarea sistematică în scopul dezvoltării competențelor de bază ale disciplinei.
3. Utilizarea metodelor active de instruire, centrate pe elev.

Prezentul Curriculumul servește ca bază pentru proiectarea și organizarea procesului instructiv ce are drept scop formarea și performarea competențelor specifice ale disciplinei.

O astfel de abordare prevede proiectarea demersului didactic la disciplina Anatomia şi fiziologia omului în vederea formării şi dezvoltării competenţelor profesionale ale elevilor din învăţămîntul profesional tehnic.

Pornind de la structura sa, numărul de ore, capitolele sau unităţile de competenţă se vor stabili în dependenţă de calificarea profesională de către instituţiile de învăţămînt profesional tehnic în acord cu competenţele profesionale care necesită a fi formate elevului. În acest context, demersul educaţional se va axa pe:

Perspectiva integrării profesionale - utilizarea în calitate de metode de instruire a studiilor de caz, proiectelor, situaţiilor de problemă şi, în special, îndeplinirea unor sarcini concrete de lucru. Accentul se va pune pe stimularea gîndirii critice, pe dinamizarea procesului de învăţare, pe formarea de competenţe profesionale specifice, ce vor asigura absolvenţilor şanse sporite de angajare în cîmpul muncii şi oportunităţi de realizare profesională.

Centrarea pe cerinţele pieţei muncii - racordarea ofertei instituţiei de învăţămînt atît la necesităţile şi aşteptările angajatorilor, cît şi la specificul noilor tehnologii informaţionale. Acest fapt contribuie la integrarea eficientă a absolvenţilor în cîmpul muncii. Este foarte important ca fiecare instituţie de învăţămînt să operaţionalizeze prevederile curriculare prin stabilirea explicită a modulelor de instruire, în caz particular a unităţilor de competenţă necesare viitorilor absolvenţi ai învăţămîntului profesional tehnic.

Orientarea spre finalităţi de învăţare - focusează procesul de instruire pe un şir de rezultate scontate, care reflectă ceea ce se aşteaptă de la un formabil să cunoască, să înţeleagă şi să fie capabil să execute la finalizarea programului de pregătire profesională.

În învăţămîntul profesional tehnic, finalităţile procesului de instruire sînt materializate prin competenţe. În procesul de instruire orientat spre formarea competenţelor, cadrele didactice vor aplica metodele de predare-învăţare ce asigură dezvoltarea şi consolidarea celor trei componente ale competenţei: cunoştinţe, abilităţi şi atitudini.

Cunoştinţele reprezintă rezultatul asimilării prin învăţare a unor informaţii cu privire la un ansamblu de fapte, evenimente, principii, teorii şi practici legate de un anumit domeniu de muncă sau de cunoaştere (de studiu), au rolul de a interioriza informaţia comunicată. În acest caz, sînt implicate anumite procese psihice (percepţia, memoria şi unele operaţii elementare de gîndire).

Atitudinile au ca scop formarea la elevi a comportamentului şi valorilor în contextul condiţiilor sociale bine determinate. În acest scop, se vor aplica strategii care formează la elevi valori şi atitudini personale: studiul de caz, interviul, jocul de rol, dezbaterea, asaltul de idei etc.

Strategiile, metodele şi tehnicile utilizate în procesul de formare a competenţelor se vor realiza în cadrul unor forme de organizare a acţiunii didactice. În procesul de instruire, componentele competenţei se formează prin sarcini didactice cu caracter de problemă, prin adaptarea unei game de tehnici interactive care asigură o educaţie dinamică, formativă, motivaţională, reflexivă şi continuă.

Cadrul didactic va ordona unităţilor de învăţare structurate pe capitole în conformitate cu logica domeniilor meseriei/specialităţii şi cu logica didactică, iar activităţile de predare- învăţare vor fi selectate în aşa mod încît să asigure condiţii optime pentru formarea competenţelor specificate în Curriculum.

Formarea de competenţe necesită aplicarea mai multor metode, procedee, acţiuni şi operaţii, care se structurează, în funcţie de o serie de factori, într-un grup de activităţi. Procesul didactic se va baza pe activităţile de învăţare-predare cu un caracter activ, interactiv şi centrat pe elev, cu pondere sporită a demersurilor de învăţare şi nu a celor de predare, pe activităţile practice şi mai

puțin pe cele teoretice. În elaborarea propriilor strategii didactice, fiecare cadru didactic se va conduce de următoarele principii moderne ale educației: elevii învață cel mai bine atunci cînd consideră că învățarea răspunde nevoilor lor; elevii învață atunci cînd sînt implicați activ în proces; elevii au stiluri diferite de învățare: ei învață în moduri diferite, cu viteză diferită și din experiențe diferite; elevii învață cel mai bine atunci cînd li se acordă timp pentru a "ordona" informațiile noi și pentru a le asocia cu "cunoștințele vechi".

În scopul învățării centrate pe elev, cadrele didactice vor adapta strategiile de predare la stilurile de învățare ale elevilor (auditiv, vizual, practic) și vor diferenția sarcinile și timpul alocat efectuării lor prin: individualizarea și creșterea treptată a nivelului de complexitate a sarcinilor propuse fiecărui elev în funcție de progresul acestuia; stabilirea unor sarcini deschise, pe care elevii să le abordeze la niveluri diferite de complexitate; diferențierea sarcinilor în funcție de abilități, pentru indivizi sau pentru grupuri diferite; prezentarea sarcinilor în mai multe moduri (explicație orală, text scris, conversație, grafic); utilizarea unor metode interactive (învățare prin descoperire, învățare problematizată, învățare prin cooperare, joc de rol, simulare).

În procesul de studii competențele se formează prin sarcini didactice corespunzătoare și prin adaptarea unei game de tehnici interactive, care asigură o educație dinamică, formativă, motivantă, reflexivă, continuă.

Pentru facilitarea procesului de asimilare de către elevi a cunoștințelor, se recomandă utilizarea următoarelor metode: demonstrarea , conversația euristică, explicația, algoritmizarea, problematizarea, tehnica SINELG, diagrama Wenn, tehnica Păiangenul.

În activitățile practice, accentul se va pune pe îndeplinirea cu exactitate și la timp a sarcinilor de lucru. Realizarea proiectelor în cadrul activităților practice va urmări nu numai dezvoltarea abilităților individuale, dar și a celor de lucru în echipă.

În activitățile individuale, accentul se va pune pe studiere, analiza și sistematizarea materialului teoretic și practic în scopul îndeplinirii sarcinilor de lucru individual. Acestea vor fi prezentate în formă de portofolii, proiecte, sarcini specifice etc.

IX. SUGESTII DE EVALUARE A COMPETENȚELOR PROFESIONALE

Evaluarea reprezintă o componentă organică a procesului de învățare. Orice proces educațional se finalizează prin evaluare, ca o cunoaștere și recunoaștere a rezultatelor procesului de achiziționare și formare.

Axarea procesului de învățare-predare-evaluare pe competențe generează o structură continuă a evaluării, realizată prin evaluare formativă, testări formative și evaluare sumativă (finală).

În baza activităților de evaluare se obține motivarea elevilor și recepționarea unui feed-back continuu, care permite corectarea operativă a procesului de învățare; stimularea autoevaluării și evaluării reciproce; evidențierea succeselor; implementarea evaluării selective sau individuale.

În acest context, valoarea evaluării formative la disciplina Anatomia și fiziologia omului constă în formarea permanentă, continuu a competențelor la elevi reflectate în standardele educaționale.

Metodele folosite pentru evaluarea continuă presupun chestionarea orală sau scrisă, metode interactive: studiu de caz, lucrări practice, proiecte, testări interactive.

Realizarea evaluării continue permite o apreciere obiectivă a cunoștințelor și competențelor elevilor, precum și a progreselor înregistrate de aceștia.

Actualmente, evaluarea tradițională este tot mai mult combinată cu evaluarea alternativă, dialogată, deoarece aceasta din urmă, completează datele furnizate de metodele de evaluare tradiționale, prin lărgirea sferei de cuprindere şi are marele avantaj că, alături de cunoştințe şi capacități, mai putem evalua atitudini, interese, capacitatea de a face aprecieri de valoare; opinii, adaptări de atitudine şi comportamente.

Dezvoltăm la elevi capacități de autoevaluare şi evaluare reciprocă, astfel elevii participând activ la procesul de evaluare.

Verificarea cunoştințelor se efectuează sistematic, pentru a stabili volumul şi calitatea competențelor dobândite de elevi, îmbinând metodele tradiționale cu cele moderne.

- **Tradiționale:**
  - Demonstrația
  - Probe scrise
  - Probe orale
  - Adnotarea schemelor.
- **Alternative (moderne):**
  - Autoevaluarea
  - Evaluarea reciprocă
  - Testarea

Pentru verificarea capacităților şi competențelor privind cunoaşterea întregii materii la etapa finală a lecției se folosesc: testarea orală/scrisă, problematizarea, integrame, iar în cadrul lecțiilor de evaluare se utilizează testarea în scris şi adnotarea schemelor.

Atât profesorul cât şi elevii, trebuie să conştientizeze că cel mai important este faptul „cât de bine pot să aplice" elevii ceea ce ştiu şi „ceea ce sunt capabili să facă" cu ceea ce au studiat la disciplina dată. Aceste considerente vor face ca în evaluarea finală ponderea aplicațiilor practice să tindă spre maximum posibil.

Toate criteriile de evaluare trebuie cunoscute de elevi la etapa de demarare a cursului. Evaluarea continuă şi finală la disciplina Anatomia şi fiziologia omului se doreşte a fi una autentică şi axată pe succes.

Evaluarea sumativă se va realiza la finele semestrului I şi II de studii prin examen, care va demonstra posedarea competențelor şi abilităților specifice indicate în curriculum.

X. RESURSELE NECESARE PENTRU DESFĂŞURAREA PROCESULUI DE STUDII

Mijloacele didactice utilizate în cadrul lecțiilor de Anatomia şi fiziologia omului sunt:

1. Curriculum-ul la disciplină;
2. Planul tematic la disciplină ;
3. Proiecte didactice;
4. Lecții ştiințifice;
5. Prezentări în programul Power – Point;
6. Filme didactice;
7. Ghid de lecții practice;
8. Tabele, planşe, mulaje;
9. Preparate anatomice;
10. Teste de evaluare a cunoştințelor.

XI. RESURSELE DIDACTICE RECOMANDATE ELEVILOR

Nr. crt.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/ accesată/ procurată resursa
1.	Sv.Cheptanari, Anatomia si fiziologia omului, Tipografia centrala 2013.	Bibliotecă CEMF „ Raisa Pacalo ”.
2.	Ştefăneţ M., Anatomia omului. Vol. I – IV. Chişinău, Centrul Editorial – Poligrafic Medicina, 2007.	Bibliotecă USMF „ N. Testemiţanu ” http://www.slideshare.net/Andrei238/anatomie-vol1
3.	Sapin M., Anatomia omului. Vol. I Şi II. Chişinău, Universitas, 2000.	Bibliotecă CEMF „ Raisa Pacalo ”. http://library.usmf.md/old/ebooks.php?key=b08
4.	Niculescu C.: Anatomia şi fiziologia omului. Compendiu, Bucureşti, Corint, 2009.	Bibliotecă CEMF„ Raisa Pacalo ”.
5.	Hăulică I., Fiziologia umană. Editura medicală, Bucureşti, 2006.	https://www.scribd.com/doc/85768660/Fiziologie-Umana-I-Haulica-Editia-III
6.	Papilian V.: Anatomia omului. Vol. I-IV. Editura didactică şi pedagogică, Bucureşti, 2009.	Bibliotecă USMF www.rairarubiabooks.com/related-pdf-anatomia-omului-papilian-vol-i.html
7.	Babschi E., Fiziologia omului. Chişinău, Lumina, 2001.	Bibliotecă CEMF „ Raisa Pacalo ”.
8.	Ispas A., Anatomia şi fiziologia omului cu aplicaţii practice. EDP, Bucureşti 2000.	http://www.librariaeminescu.ro/ro/isbn/973-30-9373-4/Alexandru-Teodor-Ispas__Anatomia-si-fiziologia-omului-cu-aplicatii-practice.html
9.	Ştefăneţ M., Ştefăneţ I., Anatomie preventivă. Chişinău, Centrul Editorial – Poligrafic Medicina, 2005.	http://library.usmf.md/old/elist.php http://library.usmf.md/old/ebooks.php?key=b02
10.	Albu I., Anatomia şi fiziologia omului. Bucureşti, 2006.	http://www.librarie.net/p/21704/Anatomia-fiziologia-omului-Compendiu-Cezar-Niculescu-Radu-Carmaciu-Bogdan-Voiculescu
11.	Vique – Martin, Atlas al corpului uman. Editura Prut Internaţional, 2006.	Bibliotecă CEMF http://www.innerbody.com/indexbody.html.
12.	Vorobiova E., Anatomia şi fiziologia. Chişinău, Universitas, 1992.	http://library.usmf.md/old/elist.php CEMF „ Raisa Pacalo ”.
13.	www.ms.md	
14.	www.sfatulmedicului.ro	